

NIJERYA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	13
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	16
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	24
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	27

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Nijerya'nın taraf olduğu ticaret anlaşmaları aşağıda belirtilmektedir.

Nijerya 1960 yılında Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasını (GATT) imzalamıŐ ve 1 Ocak 1995'ten bu yana ise DTÖ üyesidir. Nijerya, 20 Ocak 2017'de DTÖ Ticaret KolaylaŐtırma Anlaşmasını ve 16 Ocak 2017'de DTÖ Anlaşması olan 1994 Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması'nı (TRIPS) onaylamıştır.

Nijerya, ABD ticaret yasası olan Afrika Büyüme ve Fırsat Yasası'na (AGOA) taraftır. Bu yasaya göre, ABD pazarına 40 Afrika ülkesi (Nijerya dahil) gümrüksüz erişim sağlayabilmektedir.

Nijerya ayrıca, 11 Aralık DTÖ Bakanlar Konferansı esnasında, 12 Aralık 2017 tarihinde Buenos Aires'te Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA) ile İşbirliği Ortak Bildirisi imzalamıŐtır. Bu Deklarasyon, EFTA ülkeleriyle Nijerya ticaret anlaşmaları için bir çerçeve oluşturmaktadır.

Nijerya'nın, 15'i yürürlükte olan 31 ülke ile ikili yatırım anlaşması ve Türkiye de dahil 14 ülke ile çifte vergilendirme anlaşması imzalamıŐtır. Türkiye ile Nijerya arasında 20 Ekim 2021'de Abuja'da Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması imzalanmış olup 17 Ekim 2023 tarihinde sözkonusu Anlaşmanın ülkemizdeki onay süreci tamamlanmıŐtır; ancak, bugüne kadar Nijerya'nın iç hukuk onay sürecini tamamladığını bildirmemesi nedeniyle Anlaşma henüz yürürlüğe girememiŐtir. Bunun yanı sıra, 18 Mayıs 2000 tarihinde ABD ile bir Ticaret ve Yatırım Çerçeve Anlaşması (TIFA) imzalanmıŐtır. Bu anlaşma, iki ülke arasındaki ticaret ve yatırım fırsatlarının iyileştirilmesi ve arttırılması konusunda fayda sağlamaktadır.

Nijerya, Afrika Birliği ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu'nun (ECOWAS) kurucu üyesidir. Abuja Anlaşması, mevcut bölgesel ekonomik topluluklarını temel alarak 2028 yılına kadar Afrika Ekonomik Topluluğu'nun (AEC) kurulmasını öngörmektedir.

Bölgesel serbest ticaret anlaşması gündeminde, ECOWAS içinde etkili bir serbest ticaret alanı elde etmek için 1990 yılında ECOWAS Ticaret SerbestleŐtirme Programı olarak bilinen bölgesel bir program kurulmuŐtur.

Nijerya dahil olmak üzere ECOWAS'ın tüm üyeleri 1990'dan beri bu programı uygulamaktadır. ECOWAS ile ilgili diğer programlar arasında, ECOWAS'ın bölgede ECOWAS vatandaşlarının giriş, ikamet ve kuruluş hakkını oluşturan ECOWAS Serbest DolaŐım Protokolü bulunmaktadır.

Nijerya, Temmuz 2019'da Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nı (AfCFTA) imzalamıŐtır ancak; söz konusu anlaşma bir yıldan fazla bir süre sonra Nijerya'nın Federal Yürütme Konseyi tarafından 11 Kasım 2020 tarihinde onaylanmış ve Nijerya üyelik statüsü kazanmıŐtır.

55 Afrika Birliği ülkesinin 54'ünün katıldığı Anlaşma 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Mal ve hizmetler için tek bir pazarı temsil eden, iş amaçlı seyahat edenlerin ve yatırımların serbest dolaŐımına izin veren Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nın, Afrika kıtasında

Nijerya özelinde de ticareti kolaylaştıracağı öngörülmektedir. Bununla birlikte, ülkelerin ticari engeller, anlaşmazlıkları çözme süreçleri, tarifeler ve fikri mülkiyet hakları gibi hususları detaylı şekilde müzakere etmesi gerektiğinden anlaşmanın tam olarak uygulanabilmesinin biraz zaman alabileceği değerlendirilmektedir. Anlaşmanın tam olarak uygulanmaya başlanmasına müteakip üye ülkelerde hizmet ve ürünlerin %90'ından gümrük vergisinin kaldırılması hedeflenmektedir.

Nijerya şu anda kısmen finansal, iletişim ve taşımacılık hizmetleri sektörlerinde belirli taahhütlerle DTÖ Hizmet Ticareti Genel Anlaşması'na (GATS) taraftır. Nijerya ECOWAS'a ve Küresel Ticaret Tercih Sistemi (GTSP) kapsamındaki yükümlülüklerine de bağlıdır. ECOWAS içinde sınır ötesi hizmetlerle ilgili herhangi bir yükümlülük bulunmamaktadır.

İhracat Uygulamaları:

Mal/Mamulleri ihraç etmenin temel gereklilikleri, söz konusu malların türüne bağlıdır. Ancak, aşağıdaki genel ihracat rejimi geçerlidir:

- İhracatçı Nijerya'da kayıtlı şirket olmalıdır.
- İhracatçı, ilgili vergi dairelerine kayıtlı olmalı ve geçerli bir vergi kimlik numarasına sahip olmalıdır
- İhracatçı Nijerya İhracat Tanıtım Konseyi'ne kaydolmalıdır.
- İhracatçı Nijerya'daki herhangi bir ticari bankada hesap açmalıdır (tüm ihracat gelirleri bu hesaba aktarılmalıdır).
- İhracatçı, her ihracat işlemi için hesabın olduğu ticari bankadan bir İhracat Gelir Formu (NXP Formu) almalıdır.
- İhraç edilecek mallar, denetim araçları tarafından denetime tabi tutulmalıdır: ihraç edilecek malların kalitesini, miktarını ve gerçek değerini denetlemek ve muayeneden sonra 72 saat içinde mallar için temiz bir muayene sertifikası düzenlemek. (eğer gerekli standartları karşılıyorsa).
- İhracatçı belirlenen bir bankaya, Nijeryalı İhracat Denetim Şeması'nın, petrol dışı ve petrol/gaz ihracatının "gemide serbest" (FOB) değeri üzerinden sırasıyla %0,5 ve %0,15 idari ücretini ödemelidir.

İhracat düzenlemelerinin ve kontrollerinin uygulanmasından sorumlu ana makam Nijerya Gümrük Hizmetleridir. Nijerya'da şu anda belirli ihracat kotalarına tabi mal kategorisi bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, ihracat yasağı listesine giren bir dizi mal vardır, bunlar aşağıda belirtilmektedir.

- Mısır.
- Kereste (kaba veya biçilmiş).
- Hamderi ve deriler (Islak Mavi ve tamamlanmamış deri dahil).
- Hurda metaller.
- İşlenmemiş kauçuk lateks ve kauçuk topaklar.
- Eserler ve eski eserler
- Nesli tükenmekte olan türler ve ürünleri olarak sınıflandırılan vahşi hayvanlar (örneğin; timsahlar, filler, kertenkeleler, kartallar, maymunlar, zebralar, aslanlar vb.).

- Tüm ithal ürünler.

Nijerya Gümrük Servisi, malların el konması ve geriye bırakılması gibi yaptırımlar uygulayabilir. Ciddi ihlal durumunda, Nijerya mahkemelerinde hukuki veya cezai sorumluluk doğabilir ve uygun kovuşturma işlemleri başlatılabilir.

İhracat Yasakları Yasası, ihracat kısıtlamalarına uyulmaması, özellikle de bazı mallar üzerindeki ihracat yasaklarına uymama cezalarını belirlemektedir. Kanunda listelenen mallardan herhangi birini alan, alınmasına neden olan ve Nijerya'dan almaya veya çıkarmaya teşvik eden herhangi bir kişi suçlu durumuna düşmekte ve ömür boyu hapis cezasına mahkum olmaktadır. Ayrıca, hüküm giymiş kişinin malları ihraç etmede kullandığı tüm varlıklara (taşınır veya taşınmaz) el konulacaktır. Bu suçun işlenmesine yardımcı olan herhangi bir gümrük memuru da aynı suçtan suçlu kabul edilmekte ve ömür boyu hapis cezasına çarptırılmaktadır.

Ayrıca, ihraç edilen bazı malların 100 tonun altındaki bir gemiye yüklenebilmesi için Gümrük ve Tüketim Kurulu'nun yazılı izni gereklidir. Bu ürünler şunları içerir:

- Antrepodaki mallar
- Transit mallar
- İthalat vergisine tabi olup vergisi ödenmemiş mallar
- Dezavantajlı ürünler
- İhraç yasağı bulunan mallar

İthalat Uygulamaları:

Tarife hesaplamalarında CCCN (Customs Cooperation Council Nomenclature) esas alınmaktadır. Vergiler ürüne göre spesifik ya da değer üzerinden alınabilmekte ve girişte naira olarak tahsil edilmektedir. Tarifelerde tercihli sistem bulunmamakta olup, vergiler ECOWAS (Economic Community of West African States) dışındaki tüm ülkeler için eşittir.

İç piyasayı bozucu damping uygulanan veya sübvansede edilen malların ithalatında spesifik vergi uygulamasına müracaat edilebilmektedir.

Vergisi önceden ödenmiş mallarda verginin kaldırılması, bu malların yeniden ihracı, zarar görmesi veya imhası hallerinde vergi iade edilebilir. Ancak müracaatın, ürünler gümrüğü terk etmeden önce yapılması gerekmektedir.

İthalat işlemlerine başlayabilmek için, tüm ithalatçıların yetkili bir banka aracılığıyla "Form M"yi kullanması gerekmektedir. Form M olmaksızın Nijerya'ya ithal edilen ürünlere el konularak imha edilmektedir. Formda, dövizin havale edilip edilmeyeceğine göre, döviz için geçerli (valid for forex) veya döviz için geçerli değil (not valid for forex) ibarelerinden biri belirtilmektedir. Varış yerinde inceleme yapılması gereken tüm ürünler için Form M'de "BA" kodu, inceleme yapılması gerekmeyen ürünlerde "CB" kodu bulunmaktadır. Banka orijinal belgeyi kendinde tutar ve üç nüshasını ilgili tarama/risk yönetimine (Scanning/Risk Management Provider) gönderir. İthalatın gerçekleştirilmesi için Risk Değerlendirme Raporu'nun (Risk Assessment Report) yayımlanması gerekmektedir.

İthalatta aranılan belgeler ve genel şartlar: Nijerya'ya yapılacak ithalatlarda aşağıdaki belgelerin bulunması gerekmektedir.

- Ürün için menşe belgesi
- Ayrıca, bulunması gereken detaylar: Form "M" numarası, ürünlerin tanımı, varış yeri (Tin Can, Apapa, Kano, Onne gibi), sevkiyat tarihi, menşe ülke, tedarikçi ülke Çeki Listesi (Packing List)
- Ürün standartlarını gösteren üretici sertifikası. Bunun geçerli olmadığı durumlarda, bitki sağlığı sertifikası, kimyasal analiz raporu bulunmalıdır.
- Kimyasal ürünler, gıda, içecek, ecza ürünleri, elektrik cihazları ve belirlenmiş diğer ürünler için laboratuvar test sertifikaları

İthalatta alınan diğer vergiler ise aşağıda gösterilmiştir.

- Gümrük vergileri ad valorem olup, değişken ve mevsimsel tarifeler bulunmamaktadır.
- Ödenecek vergilerin %7'si oranında liman vergisi,
- CIF değeri ve diğer masraflar toplamından %5 KDV. (Medikal ve ecza ürünleri hariç)
- İthal araç ve parçaları CIF bedeli üzerinden %2 Ulusal Otomotiv Konseyi vergisi
- Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu dışındaki ülkeler için CIF değerinin %0,5'i kadar ETLS (ECOWAS Trade Liberalization Scheme) vergisi
- İthalat FOB bedeli üzerinden %1 masraf
- İthal piriçte CIF değerinin %50'si kadar vergi
- İthal sigarada CIF değerinin %100'ü kadar vergi
- İthal şekerde CIF değerinin %10'u kadar vergi

Ayrıca, potansiyel bir ihracatçı aşağıda belirtilen linkte yer alan Nijerya İthalat Yönergelerine de uymalıdır. (https://customs.gov.ng/?page_id=3141)

Variş Yerinde Kontrol: 1 Haziran 2006 tarihinden itibaren Nijerya hükümeti variş limanında kontrol uygulamasına geçmiştir. Bu uygulama, yükleme öncesi kontrolün yerine geçmektedir. Contecna, SGS ve Global Scan isimli üç şirket 7 yıllık kontrat ile Nijerya limanları, sınırları ve havalimanlarında ürün denetimi yapmakla görevlendirilmişlerdir.

Geçici İthalat: Gümrük İdaresi; uçak, gemi, römorkör, vinç vb. petrol sondajında kullanılan makineler ile en az 100.000 ABD Doları değere sahip diğer özel teçhizatların geçici ithaline izin verebilir.

Geçici ithalat onayı, sevkiyattan önce alınmalıdır. Geçici İthalat kapsamında ithal edilen mallar, hem Form M hem de sevkiyat öncesi denetim prosedürlerinden muaftır. Geçici ithal edilen ürünlerin Nijerya'da satılması veya kiraya verilmesi mümkün olmayıp ithal izninin bitimini müteakip ülke dışına çıkarılması (re-export) gerekmektedir. Geçici ithal edilen ürünler gümrük vergisinden de muaftır.

Geçici ithalat izni, ilk olarak bir yıllık bir süre için onaylanır ve altı ay boyunca iki kez uzatılabilir. Geçici ithalatın izninin maksimum toplam süresi iki yıldır ve bu sürenin ötesinde uzatmalar, Gümrük İdaresi tarafından, duruma göre, bir defaya mahsus olmak üzere üç veya altı ay daha uzatılabilir.

Gümrük Vergileri

Gümrük ve Tüketim Yönetimi Yasası (CEMA) 2004 uyarınca, Nijerya Gümrük Servisi, gümrükle ilgili tüm konularda Nijerya adına hareket etme konusunda yasal yetkiye sahiptir.

Nijerya'da gümrük vergileri yalnızca ithalattan alınır.

Nijerya, 11 Nisan 2015'ten itibaren yeni ECOWAS Ortak Dış Tarifesini (Common External Tariff - CET) uygulamaya başlamıştır. Uygulanan tarifeler 5 gruptan oluşmaktadır. Gerekli ilaçların ve sermaye mallarının ithalatından gümrük tarifeleri %0 olarak belirlenmiştir. Bahse konu oran ara mallarda %10, nihai ürünlerde %20 ve ekonomik kalkınmada kullanılan belirli stratejik sektörler için %35 olarak uygulanmaktadır. Buna karşılık, Nijerya Hükümeti belirlenen oranları değiştirme ve artırma yetkisine sahip olmakla birlikte azami oranın %70'i geçemeyeceği ECOWAS bünyesinde karar bağlanmıştır.

Kapsamlı CET listesi şu adreste bulunabilir: (https://customs.gov.ng/?page_id=3127)

CET'e ek olarak, ulusal tamamlayıcı önlemler uygulanabilmektedir. Bu önlemler bir ithalat vergisi düzeltmesi (IAT) ve ek koruma vergisinden (SPT) oluşur.

IAT, başlangıçta bir üye devlet tarafından uygulanan en çok tercih edilen ülke vergisinin ECOWAS CET'te belirtilen görevden daha yüksek olduğu durumlarda uygulanabilmektedir. Uygulanabilir maksimum IAT, üye devlet tarafından aslen uygulanan görev ile ECOWAS CET tarafından belirlenen görev arasındaki farktır.

SPT aşağıdakilerden biri olduğunda etkilidir:

- Bir üye devletin gümrük bölgesine giren bir ürünün ithalat hacmi, verilerin bulunabileceği önceki üç yıl için ortalama ithalatın % 25'ine eşit veya bu değeri aştığında,
- Üye devletlerin gümrük bölgelerine giren gönderilerin "maliyet sigortası ve navlun" (CIF) ithalat fiyatının ortalaması, son üç yılın verileri bulunabilen ortalama CIF ithalat fiyatının % 80'inin altına düştüğündedir.

Tercihli tarifeler: ECOWAS üyesi olan Nijerya, diğer ECOWAS üye ülkelerine tarife tercihleri vermektedir. Ayrıca, tüm Küresel Ticaret Tercih Sistemi üyelerine ticaret tercihi sağlar.

Nijerya, 42 ülke tarafından imzalanan bir tercihli ticaret anlaşması olan Gelişmekte Olan Ülkeler Arasında Küresel Ticaret Tercihleri Sistemi'ne (GSTP) de üyedir. Üye ülkeler arasındaki ticareti artırma amacı taşıyan anlaşmanın Üçüncü Tur Ticaret Müzakereleri (São Paulo Turu) Aralık 2010'da sona ermiş; ancak, anlaşma henüz yürürlüğe girmemiştir.

İç Vergiler ve Oranları

Nijerya'da kişisel gelir vergisi oranı %24'tür. Kişisel gelir vergisi, bireylerden toplanan bir vergidir ve emek, sigorta fonları, faiz ve temettüleri gibi farklı gelir kaynaklarına uygulanır.

Kurumlar vergisi; küçük ölçekli şirketler (25 milyon nairadan az cirosu olanlar) için %0, orta ölçekli şirketler (25 ila 100 milyon naira arasında cirosu olanlar) için %20, büyük ölçekli şirketler (100 milyon nairadan fazla cirosu olanlar) için de %30'dur. Sermaye kazancı vergisi ise %10'dur. Nijerya'da iş yapış yerleşik olmayan şirketler de yalnızca Nijerya kaynaklı gelirleri üzerinden vergilendirilirler.

Nijerya'daki ana KDV oranı % 7,5 olmuştur. (1 Şubat 2020'de% 5'ten yükselmiştir). Yalnızca sınırlı sayıda sarf malzemesi sıfır olarak sınıflandırılmıştır, bu nedenle fazladan uygulanan KDV vergi mükellefine geri ödenebilmektedir.

% 7.5 standart tüm vergiye tabi mal ve hizmetler için geçerliken, KDV'den muaf olan mal ve hizmetler ise şunlardan oluşmaktadır: petrol dışı ihracat; ticari uçaklar ve yedek parça ithalatı; belirli insancıl kuruluşlar; katı mineraller sektöründe kullanılan makine ve ekipmanlar; ihraç edilen tüm mal ve hizmetler; tarımsal ekipman; ticari araçlar; temel gıda maddeleri; posta; konut kiralari; tıbbi ve eczacılık malzemeleri; eğitim ve ilgili materyaller; sınırlı sayıda finansal hizmet; kitaplar ve gazeteler; hayat sigortası.

Vergiler hakkında ayrıntılı bilgi için <https://firs.gov.ng/tax-laws/> adresi ziyaret edilebilir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Ürün standartları ve uygulamaları ile ilgili iki ana kuruluş Nijerya Standart Örgütü (SON) ve Ulusal Gıda ve İlaç İdaresi ve Kontrolü Ajansı'dır (NAFDAC).

Ulusal Gıda ve İlaç İdaresi ve Kontrolü Ajansı (NAFDAC): Nijerya Federal Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir devlet kuruluşudur. Kuruluş, gıda, ilaç, kozmetik, böcek ilacı, şişelenmiş su ve diğerleri de dahil olmak üzere çeşitli ürünlerin üretimi, dağıtımını ve ithalat/ihracatını yaparak Nijeryalilerin refahını desteklemekle yükümlüdür. NAFDAC'ın temel hedefleri Nijerya halkının sağlığını korumak ve Nijerya'da bulunan ve en yüksek kalitede olan tüm gıda, ilaç ve kimyasalların bulunduğundan emin olmaktır. NAFDAC, sorumlu olduğu kategorilere giren ürünlerin kaydını denetler. Bu kategoriler; tıbbi ve veterinerlik ürünleri, böcek ilaçları ve kimyasallar, şişelenmiş su, kozmetik, gıda vb. içerir. Ayrıca gıda üreticilerinin GMP standartlarına bağlı kalmasını ve yüksek kalitede güvenli gıda üretmesini sağlar. Kaliteyi sağlamak için ilaç, kozmetik ve diğer benzer ürünlerin üretimini denetler. Kimyasal maddelerin ihracatı/ithalatı için izin verir ve tehlikeli kimyasalların güvenli bir şekilde yönetilmesini sağlamak için bu maddelerin depolama ortamlarını kontrol eder. NAFDAC, bazı ilaç sınıfları da dahil olmak üzere kontrollü maddelerin ihracatı/ithalatı için izin vermektedir.

Detaylı bilgi için www.nafdac.gov.ng adresi ziyaret edilebilir.

Nijerya Standart Örgütü (SON), Nijerya'da standardizasyondan sorumlu tepe birimin başıdır. Standardizasyon; hükümetler, standart organizasyon firmaları, çıkar grupları ve kullanıcıları içeren farklı kuruluşların anlaşmasına dayanan teknik standartların geliştirilmesi ve uygulanması sürecidir. SON, Nijerya'daki ölçüm standartlarının tüm ürünlerini, süreçlerini ve bilimsel çalışmalarını denetlemektedir.

SON'un faaliyet alanları; ürünler, ölçümler, malzemeler ve süreçlerle ilgili standartların hazırlanması ve bunların ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde tanıtımı, endüstriyel ürünlerin belgelendirilmesi, kaliteli mal üretiminde yardım, ölçüm doğruluğunun ve standartlarla ilgili bilgilerin dolaşımının iyileştirilmesi konularıdır.

SON hakkında daha fazla bilgi için: www.son.gov.ng adresi ziyaret edilebilir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Nijerya Federal Hükümeti'nin ithalat gereklilikleri altında, mallarını gümrükten çekmek için ithalatçıların, Uluslararası Akreditasyon Firmaları tarafından düzenlenen, ürünlerin her sevkiyatı için bir Ürün Sertifikası (PC) ve bir SONCAP Sertifikası (SC) olması gerekmektedir.

PC, Nijerya'da ithal edilecek malları önceden bildirmek için gereken bir belge olan Form M'nin açılması için gereklidir. Üç tür PC vardır: kayıt dışı veya lisanssız ürünler için PC (U); kayıtlı ürünler için PC (R); lisanslı ürünler için PC (L).

Bu nedenle PC ve SC, Nijerya'daki ithalat sürecinin farklı aşamalarında, farklı kullanımlara yönelik ayrı sertifikalardır. SON sertifikasyon sürecini daha iyi anlamaya yardımcı olmak için, her iki sertifika arasındaki farklar, ne için kullanıldıkları ve hangi aşamada talep edildikleri aşağıda verilmiştir.

Ürün Belgesi (Sertifikası): Ürün sertifikası (PC), sertifikasyon işlemi sırasında verilen ilk sertifikadır. Nijerya'ya ithalat yapmak için Form M'nin açılışında kullanılır. PC ihracatçıya verilir, çünkü sadece detayları sertifikada belirtilir. Birkaç ithalatçı, ihracatçının isteğine ve sertifika türüne bağlı olarak aynı ürün belgesini kullanabilir. PC belirli bir süre için, yani 6 ay veya 1 yıl için verilir. PC düzenlenmeden önce test yapılması gerekir.

SONCAP Belgesi (Sertifikası): SONCAP sertifikası (SC), herhangi bir Nijerya limanından malların gümrükten çekilmesi için Varış Öncesi Değerlendirme Raporunu (PAAR) oluşturmak için kullanılır. SC, ayrıntıları SONCAP sertifikasında belirtilen bir ithalatçıya verilir.

SC sadece sertifikada kayıtlı ithalatçı tarafından kullanılabilir. Birkaç ithalatçı tarafından paylaşılamaz. SC her bir parti mal için verilir. SC verilmeden önce inceleme gereklidir. (zorunlu olmasa da, sertifika türüne bağlı olarak).

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Etiketlerin İngilizce olması zorunludur. Ülkeye giren tüm ürünlerde, ürünün adı, menşei, özellikleri, üretim tarihi, parti nosu, standartları (ISO; BS etc.) ve ayrıca sabun, gıda, içecek vb. ürünlerde son kullanma tarihi, raf ömrü ve bileşenleri belirtilmelidir.

Ülkeye girecek tüm ürünler metrik sistemle etiketlenmiş olmalıdır. Çift veya çok sayıda işaretlenmiş ürünlerin girişine izin verilmemekte ya da bu ürünlere el konulmaktadır.

Ürünün menşesine bakılmaksızın, tüm gıda, ilaç, kozmetik, zirai ilaç ithalatında analiz sertifikaları gerekmektedir. Ayrıca, belirlenmiş bazı hayvansal ürünlerde, bitki, tohum ve toprak için denetim raporları aranmaktadır.

Gıda ve İlaç İdaresi ve Kontrol Yasası Ulusal Ajansı'nda yer alan düzenlemelerin bir parçası olarak, gıda ve ilaç üreticileri, şişelenmiş su ve içeceklerde, hazır ambalajlı gıdalarda, bitkisel ilaçlarda, kozmetiklerde ve diğer sağlık ürünlerinde içindekiler hakkında müşterilere bilgilendirme yapmak zorundadır. Gıda ve ilaçların Nijerya yasaları sınırları içinde kalmasını sağlamak için bazı hükümler zorunlu olmakla birlikte, bir kısmı isteğe bağlıdır. NAFDAC yönergelerinde etiketlerin; bilgilendirici, doğru olması ve ürünün adı, markası, adı ve üretici, distribütör, ithalatçı, ihracatçı veya satıcının tam adresi gibi belirli bilgileri içermesi zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca, etiketlerin; ürünün parti numarasını, üretim tarihini, son kullanma tarihini, temel bileşenlerin net içeriğini de belirtmesi gereklidir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirme işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirme prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirme işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke

düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

Nijerya, yerel endüstrileri koruma ve uluslararası ticaretten vergi geliri elde etme amacıyla tarife ve kotalar uygulamaktadır. Uygulanan tarifeler ECOWAS tarafından belirlenen Ortak Dış Tarifelerden oluşmakta olup tarifeler 5 gruptan oluşmaktadır. Gerekli ilaçların ve sermaye mallarının ithalatından gümrük tarifeleri %0 olarak belirlenmiştir. Bahse konu oran ara mallarda %10, nihai ürünlerde %20 ve stratejik sektörler için %35 olarak uygulanmaktadır. Buna karşılık, Nijerya Hükümeti belirlenen oranları değiştirme ve artırma yetkisine sahip olmakla birlikte azami oranın %70'i geçemeyeceği ECOWAS bünyesinde karar bağlanmıştır.

Yerel endüstriyi korumak ve özellikle tarım gibi stratejik sektörleri geliştirmek için Nijerya sınırlama veya yasaklama getirmeye devam etmektedir.

Gümrükler ve Uygulama Yönetimi Kanunu (CEMA) uyarınca, Nijerya Cumhurbaşkanı belirtilen malların ithalatını yasaklama yetkisine sahiptir. Yasaklanan malların bir listesi Nijerya Gümrük Servisi tarafından tutulur ve sıklıkla güncellenir. Potansiyel bir ihracatçı aşağıda belirtilen linkte yer alan Nijerya İthalat Yönergelerine de uymalıdır. Yasaklanmış ürünlerin ayrıntılı bir listesini ve ilgili kanunu şu adreslerde bulabilirsiniz:

https://customs.gov.ng/?page_id=3075 (Yasaklı Ürünler)

https://customs.gov.ng/?page_id=3077 (Kesinlikle Yasaklı Ürünler)

https://customs.gov.ng/?page_id=3107 (CEMA Kanunu)

CEMA uyarınca mağdur olan herhangi bir kişi, Gümrük Kurulunun mallarına el koyma kararını, el koyma tarihinden itibaren bir ay içinde yazılı olarak Kurul'a sunarak itiraz edebilir. Daha sonra hukuk yargılamaları bir üst mahkemeye çıkarılabilir. Mahkeme, el koyma anında malların el konulabileceğine karar verirse, mahkeme malları hükümsüz ilan edecektir. Karar yetkili mahkemelerde temyize götürülebilir.

Diğer yandan, Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nın (AfCFTA) gerekliliklerinden biri, üye ülkenin mal ticaretinin önündeki tarifeler ve tarife dışı engellerin aşamalı olarak ortadan kaldırmasıdır. Bu nedenle, önümüzdeki yıllarda Nijerya, bu hükmü dengelemek zorunda kalacaktır.

Nijerya'da yerel üretimi korumak ve artırmak için Hükümet tarafından 2017 yılında alınan kararlar doğrultusunda;

- Tekstil ve Ayakkabı
- Gıda ve İçecekler
- Mobilya
- Kırtaysiye Ürünleri
- Motorlu Taşıtlar
- Tıbbi Ürünler
- İnşaat Malzemeleri
- Bilgi Teknolojileri

Alanlarında gerçekleştirilen kamu alımlarının %40'ının Nijerya'da üretilmiş olanlarda temin edilmesi kararlaştırılmıştır.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Nijerya'da, bazı yasaların fikri mülkiyeti oluşturan farklı hakların korunması ve idaresi üzerinde etkisi vardır.

Nijerya'da fikri mülkiyet haklarını temel olarak 3 ana Kanun kapsamında düzenlenmektedir:

- Telif Hakkı Yasası
- Ticari Markalar Yasası
- Patentler ve Tasarımlar Yasası

Gelişen teknoloji ile birlikte son zamanlarda e-ticaret işlemleri oldukça yaygınlaştığından, Federal Hükümet, elektronik ticarete dolandırıcılığı yasaklamak ve önüne geçmek için 2015 yılında Siber Suçlar Yasasını yürürlüğe sokmuştur. Bu yasa; çevrimiçi dolandırıcılığı yasaklamanın, önlemenin ve cezalandırmanın yanında, uygulama için kurumsal çerçeveyi belirler. Amaç, Nijerya'daki elektronik işlemlerle ilgili şirket telif haklarını, alan adlarını ve diğer elektronik imzaları korumaktır. Söz konusu yasa uyarınca, bir bilgisayar sistemine veya ağa yasadışı olarak erişmekten suçlu bulunan hackerlar, yapılan hackleme işleminin amacına göre 10 milyon naira'ya kadar para cezasına veya 5 yıl hapis cezasına çarptırılabilirler. Bununla birlikte, internet dolandırıcılığı Nijerya'da hala oldukça yaygın olduğu için bu konuda yapılması gereken birçok iş vardır.

Mevcut fikri mülkiyet hakkı yasalarına ve bunları uygulama çabalarına rağmen, fikri mülkiyet haklarının korunması Nijerya'da bir sorun olmaya devam etmektedir. Nijerya'da fikri mülkiyet hakları yasalarının ihlalleri; büyük ölçüde yetersiz uygulama kültürü nedeniyle yaygınlaşmaya devam etmektedir. Bu kültür, uygulayıcı kurumlar arasındaki kaynakların yetersizliğinden, siyasi irade eksikliğinden, fikri mülkiyet haklarına odaklanmamaktan ve yolsuzluktan kaynaklanmaktadır. Nijerya'nın fikri mülkiyet haklarını korumaya yönelik yasal ve kurumsal altyapısı, daha fazla gelişime ve daha fazla finansmana ihtiyaç duymaktadır.

Yazılı eserler haricinde tüm eselerin korunması için kayıt şartı bulunmaktadır. Yazılı ve görsel eserlerin korunmasından Nijerya Telif Hakkı Komisyonu (NCC) sorumlu olmakla birlikte kayıtlar gönüllülük esastır.

NCC: <http://www.eregistration.copyright.gov.ng/home/index>

Edebi ve müzikal çalışmalar için koruma süresi yazarın veya eser sahibinin ölümünden 70 yıl sonrasına kadar olurken, görsel eserlerin korunması ilk yayın tarihinden itibaren 50 yıldır.

Nijerya'da 1970 yılından beri patent koruması için yasal mevzuat yürürlüktedir (Patents and Design Act). Nijerya'da patent iki koşulu sağlaması durumunda koruma altına alınmaktadır.

- 1- Patent müracaatı yapılan ürünün yeni olması, inovatif faaliyetten kaynaklanması ve endüstriyel uygulama yeteneğine sahip olması gerekmektedir.
- 2- Patentli bir buluşun bir geliştirilmesi ve aynı zamanda yeni olması, inovatif faaliyetten kaynaklanması ve endüstriyel uygulama kabiliyetine sahip olması gerekmektedir.

Patentlerin koruma altına alınması için yasal işlemlerin gerçekleştirilmesi gerekmekte olup bunun için Patent Kayıt Ofisine (Registrar of Patents) kaydın yapılması gerekmektedir. İlgili Kuruma buluşu yapan gerçek kişinin isminin yanı sıra ilgili buluşun açıklamaları da eklenmelidir.

Nijerya'nın 1971 yılından beri taraf olduğu uluslararası anlaşmalar dolayısıyla yurtdışında alınmış bir patent ilgili tarih itibarıyla Nijerya'da da alınmış kabul edilmektedir.

Endüstriyel patent ve tasarımlar 1970 yılında beri Nijerya'da Patent ve Tasarım Yasası (Patent and Design Act) altında korunmaktadır.

Endüstriyel tasarımın korunması için Nijerya Patent ve Tasarım kaydının yapılması gerekmektedir. Kayıtlarda tasarımı bulunan gerçek kişinin isminin yer alması gerekmektedir. Tasarımlar 5 yıl süreyle koruma altına alınmaktadır. Gerekli ücretin yatırılmasını müteakip iki kez 5'er yıl uzatılabilmektedir.

Dağıtım Kanalları

Tüketim malları şirketlerinin çoğunun önündeki engellerden en önemlisi dağıtım kanallarına ulaşımıdır. Nijerya'da modern ticaret hala gelişiminin ilk aşamalarında. Çok sayıda geleneksel satış noktasına ulaşmak zor ve maliyetli bir iştir.

Ticarette dağıtım kanallarını anlamak önemlidir; "tezgah üstü satış" ve "ihtiyatlı satış" kanalları bu duruma iki örnektir. Tezgah üstü satışta, sınırlı sayıda stok tutma ünitesi satmak için geçici satış noktaları olarak kurulan masalardır. Cep telefonu operatörü MTN, dağıtım alanlarını genişletmek için tezgahları kullanmış ve pazara bu kanalı kullanarak başarıya ulaşmıştır. İhtiyatlı satış kanalı, taşınması kolay çeşitli mallar satmaktadır. Cep telefonu operatörleri ve hızlı tüketim satışı yapan şirketler, örneğin bisküvi üreticileri tarafından başarıyla uygulanmaktadır.

Nijerya'da faaliyet gösteren uluslararası marka sahiplerinin çoğunda üçüncü taraf dağıtım ağları (örn. Büyük Markalar, FMCG) kullanılmaktadır. Bazı şirketler doğrudan dağıtım modelleri geliştirmiştir veya üçüncü taraf dağıtım ortaklarını aktif olarak yönetmektedir; Coca-Cola gibi bazı şirketler, geleneksel ticaret kanallarına daha iyi hizmet vermek için mikro dağıtım modelleri (mini depolar) geliştirmiştir.

Alışveriş merkezleri:

Abuja'da yüksek kaliteli bir alışveriş deneyimi sunan birden fazla A Sınıfı alışveriş merkezi bulunmaktadır. Bu alışveriş merkezleri yüksek müşteri potansiyeli sunan buluşma noktalarıdır. Alışveriş merkezleri genellikle "vitrin gezenler" tarafından ziyaret edilir ve şirketler tarafından marka oluşturma fırsatları için sıklıkla kullanılır. Alışveriş merkezinin ötesinde, alışveriş kompleksleri geleneksel ticaret kanallarından daha organize bir alışveriş deneyimi sunmaktadır.

Modern Ticaret:

Alışveriş merkezlerine yatırımlar devam ederken, Nijerya'ya sermaye ve arazi kullanım kuralları ile kısıtlanan az sayıda süpermarket girmiştir. Dikkate değer oyuncular arasında Shoprite (Güney Afrikalı), Spar (Nijeryalı ortağı olan Hollanda) ve Game (Güney Afrikalı, ABD'li Walmart ana şirket Massmart'ın çoğunluk hissesini satın aldı) yer almaktadır. Süpermarketler gittikçe artan bir şekilde doğrudan ürün müdürlerinden ve ithalatçılarından alışveriş yapmaktadır. Uluslararası süpermarket zincirlerinin ötesinde, yerel zincirler hızla büyümekte olup, kategori karışımlarının derecesine göre değişmektedirler.

Açık hava Pazarları:

Çoğu durumda ürünler, doğrudan toptancılara veya doğrudan açık pazarlara satış yapan acentelerden akar. Nijerya'da, açık hava pazarları bir dizi ürün kategorisi için birincil satın alma kanalı olmaya devam etmektedir. Tüm toptancı ve perakendecilerin yaklaşık % 70'i geleneksel pazarlarda bulunmaktadır. Toptancılar perakendecilere büyük miktarlarda ve indirimli fiyatlarla satış yapmaktadır. Küçük marketler, genellikle toplu ürün alıp fiyatı kırmak için toptancı gibi bir aracıya ihtiyaç duyar. Örneğin, Nijerya'nın Kaduna kentine yapılan bir pazar ziyaretinde, daha küçük distribütörler veya toptancılar için büyük değer yaratan faktörlerden satış yapıldığında fiyat avantajı yakalanabilmektedir. Neredeyse tüm ithalatçıların açık pazarlarda satış noktaları veya temsilcili toptancıları vardır.

Besleyici Marketler:

Bazı pazarlar aynı zamanda besleyici pazarları olarak da hareket eder. Besleyici pazarların kapsamı ürün kategorisine, fiyatına ve bulunabilirliğine bağlıdır. Tüketim malları ürünlerinin % 60'ının Lagos, Kano, Maiduguri ve Onitsha'daki pazarlardan geldiği tahmin edilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Nijerya, hızla büyüyen bir pazar olması sebebiyle satıcılar için büyük fırsatlara sahip bir pazardır. Ülke nüfusun genç ağırlıklı olması satın alma isteğinin artmasına katkı sağlamaktadır.

Tüketiciler açısından ürünün fonksiyonunun tüketici tercihlerinde belirleyici olduğu gözlemlenmektedir. Sosyal medya, aile ve arkadaş çevresi tüketici tercihini belirleyen üç temel unsur olarak öne çıkmaktadır. Tekstil ve ayakkabı tercihinde yerli üretim üst kısımda yer almaktadır. Online alışveriş istenilen düzeyde olmamasına rağmen, elektronik ürünler en fazla on-line ticarete satışı yapılan ürünlerdir.

Kamu İhaleleri

Hükümet ihalelerinin çoğu Nijerya haber gazetelerinde, İhale Haber gazetelerinde yayınlanır veya aşağıdaki linklerden takip edilebilmektedir.

<https://www.etenders.com.ng/>

<http://tendersnigeria.com/category/federal-government-tenders-in-nigeria/>

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) tahminlerine göre, Nijerya'nın nüfusu 220 milyonu geçmektedir. Nijerya ekonomisinin büyüklüğü veya GSYİH'si IMF verilerine göre 2023 itibariyle 390 milyar dolar seviyesindedir.

Tarım sektörü ülkede en önde gelen iş alanları arasında yer almaktadır. Ülke nüfusunun yaklaşık %70'i tarım sektörü ile ilişkilidir. Ancak, tarım sektörünün büyüklüğüne karşılık verimlilik son derece düşük kalmaktadır. Tarım sektöründe öne çıkan başlıca sorunlar sulama sistemlerinin yetersizliği, iklim değişikliği ve toprağın yanlış kullanımı olarak gösterilmektedir. Bununla birlikte, ürünlerin pazara ulaşımında sorunlar yaşanması, finansal imkânlarla erişimde karşılaşılan sorunlar ve üretim maliyetlerinin yüksek olması tarım sektörünü sınırlayıcı unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Tarım sektöründe kapasite yetersizliği ve artan nüfus sebebiyle ülkenin 2023 yılında tarım ürünleri ithalatı, 1.3 milyon dolar düzeyinde ihracata karşılık, 2.5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. İthalat ve ihracat arasında büyük bir fark bulunmasına rağmen, geçmiş yıllar verileriyle kıyaslandığında belirgin bir düzelme görülmektedir. 2021 yılında pandeminin de etkisiyle 1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen ihracata karşılık 4 milyar dolar düzeyinde ithalat gerçekleşmiştir.

Ülle toplamda 70.8 milyon hektar tarım arazisine sahip olmakla birlikte, ülkede yetiştirilen başlıca tarım ürünleri mısır, manyok, gine mısırı, tatlı patates, darı ve pirinçtir. Ülkede en fazla tüketimi yapılan ürünlerden pirinç yıllık bazda 4,5 milyon ton düzeyinde üretilmektedir. Ancak, ilgili ürün açısından senelik tüketim 7,5 milyon ton düzeyinde olup 3 milyon tonluk kısım ithalatla veya kaçak yollarla ülkeye sokulmaktadır.

Nijerya'da tarım dört alt faaliyetten oluşmaktadır: Bitkisel Üretim, Hayvancılık, Ormancılık ve Balıkçılık. Bitkisel üretim tek başına toplam tarım üretiminin yaklaşık %87'sini oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla, hayvancılık, balıkçılık ve orman ürünleri sırasıyla %8,1, %3,2 ve %1,1 düzeyinde katkı sağlamaktadır. Tarım sektörü hala Nijerya ekonomisine en büyük katkısı sağlayan sektörler arasındaki yerini korumaktadır. 2023 yılındaki toplam GSYH'nin %25,18'i tarım sektöründen gelmekte olup sektör yıllık bazda %1,13 oranında büyümüştür.

Nijerya'daki tarım endüstrisi ağırlıklı olarak aşağıdaki ürünlerin üretimi ve işlenmesi ile uğraşmaktadır: kakao, yer fıstığı, pamuk, palmiye yağı, mısır, pirinç, sorgum, darı, manyok (manioc, tapyoka), patates, kauçuk, sığır, koyun, keçi, domuz, kereste ve balık. Bu ürünlerin çoğu Nijerya'da tüketilirken bazıları ihraç edilmektedir. Nijerya'da tarım ürünleri, Nijerya'dan ihraç edilen ekonomik malların yaklaşık %5'ine ulaşmaktadır.

Hayvan yetiştiriciliği açısından değerlendirildiğinde, üretim genellikle çiftçi aileler tarafından gerçekleştirilmekte olup 88 milyon keçi, 50,3 milyon koyun ve 20.9 milyon büyükbaş olduğu tahmin edilmektedir. Bunlara ek olarak, Nijerya'da 248 milyon düzeyinde kümes hayvanı bulunmaktadır.

Balıkçılık açısından değerlendirildiğinde, Nijerya Afrika'nın en çok balık tüketen ülkesi olmanın yanı sıra dünyada da en fazla balık tüketen ülkeler arasında yer almaktadır. 853 km kıyı şeridi olan ülkede iç sular 14 milyon hektardan fazla yer kaplamaktadır. Ülkede yıllık 1 milyon ton balık üretimi yapılırken bunun 330 bin tonu kültür balıkçılığı 670 bin tonu ise balıkçılıktan sağlanmaktadır.

Ülkenin hızla artan nüfusu ve 250 yılında 400 milyonu geçeceği tahmininin yanı sıra hükümet tarafından uygulamaya konan teşvik paketleri sektörün uzun süreli fırsatlar sunacağını göstermektedir.

Nijerya'da tarımdan sorumlu devlet kurumu, Federal Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığıdır (FMARD). Bu bakanlık öncelikli olarak Nijerya Federal Hükümeti tarafından finanse edilmektedir ve şu anda ülke genelinde çok önemli departmanlar veya ajanslar olarak faaliyet gösteren ve yaklaşık elli alt devlet yapılanmasının yönetimindedir.

Her ne kadar bütçe gelirleri için büyük ölçüde petrol endüstrisine bağımlı olsa da, Nijerya ağırlıklı olarak hala tarıma dayalı bir toplumdur. Nüfusun yaklaşık yüzde 70'i geçimlik düzeyde tarımsal üretime dayanmaktadır. Tarımsal işletmeler genellikle küçük ve dağınıktır. Ancak, gelişen endüstri ile birlikte tarımın ekonomi içerisindeki payı giderek azalmaktadır.

1970'lerin sonlarından bu yana Nijerya, üretim gıdalarını tekrar kendi kendine yeterli hale getirmek ve tarım ürünlerinin ihracatını arttırmak için tarımı canlandırma çabaları içine girmiştir. Nijerya hükümetinin amacı, yerel gıda talebi hedeflerini karşılayabilen, ihracat geliri ve istihdam yaratabilen güçlü bir tarımsal ticaret ekonomisi oluşturmaktır. Diğer yandan, tarımda makineleşmeyi ve ürün çeşitliliğini arttırmak da diğer bir amaçtır. Bu bağlamda, küçük çiftçileri finansal olarak desteklemek için Nijerya Merkez Bankası tarafından çeşitli girişimler başlatmış ve uygulanmaya devam edilmektedir. 2022 Ocak ayında Devlet Başkanı Buhari tarafından yapılan açıklamaya göre, 23 farklı tarım ürününün üretimini artırmak için 4.8 milyondan fazla çiftçinin desteklendiği belirtilmiştir.

Ayrıca, Nijerya Federal Hükümeti, Ocak 2020'de 1,2 milyar dolar değerinde 10 yıllık bir tarım programı olan ve beş milyon istihdam yaratmayı ve ekonomiye 10 milyar dolar katkı sağlamayı hedefleyen "Yeşil Zorunluluk" (The Green Imperative) adlı Nijerya-Brezilya ikili tarımsal ortaklık projesini açıkladı. 23 Nisan 2021 tarihinde de, Nijerya Senatosu, söz konusu programı başlatmak için 995 milyon € 'luk krediyi onaylamıştır.

Sanayi

Nijerya ekonomisine, ülkenin GSYİH'sinin yaklaşık % 10'unu, hükümet gelirinin yarısını ve ülkenin toplam ihracat gelirlerinin %90'ına yakınına oluşturan ham petrol hakimdir. ABD Enerji Enformasyon İdaresi (EIA) verilerine göre, Nijerya günlük ortalama 1 milyon 648 bin varil petrol üretimi ile 2023 yılında Afrika'nın ve dünyanın çnde gelen ülkeleri arasında yer almaktadır.

Mal üretimine yönelik diğer sanayi alanlarında da son yıllarda ülke uyguladığı teşvik politikaları ile gelişim kaydetmektedir. Kapasite kullanım oranlarında son yıllar düzelmeye başlayan ülke 1990'larda %35 düzeylerinde olan kapasite kullanım oranını son beş yıl içerisinde %54 oranına

yükseltmeyi başarmıştır. Yine aynı dönemde, sektörün GSYH'ye katkısı da %9 artış göstermiştir. Lagos ve çevresi toplam sanayi üretiminin %60'ını gerçekleştirmekte olup başlıca üretim konuları ise içecek, çimento, gıda işleme ve temizlik ürünleridir.

Çimento üretiminde dünyanın en hızlı büyüyen üreticileri arasında yer alan Dangote ve Wapco Cement Plc firmaları, Nijerya'daki talebin %80'ini karşılamaktadır. Bununla birlikte, ülkede var olan büyük konut açığı önümüzdeki dönemde de sektörün büyümesine imkân sağlayacak durumdadır. Çimento imalat sektörü yabancı yatırımcı açısından da cezbedici bir noktada bulunmaktadır. Yerli firmalar kapasite kullanım oranlarını doldurmak üzere olup yeni kapasiteler oluştururken yabancı firmalar yerel küçük firmaları satın alarak pazara girmeyi tercih etmektedirler.

GSYH'ye %2 düzeyinde katkı sağlayan tekstil sektörü, Afrika'da Mısır'dan sonra en büyük üretim kapasitesine sahip konumdadır. Sektörde 250 fabrika %50 kapasite kullanım oranıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. İmalat sektöründe toplam çalışan işçilerin %25'i bu sektörde istihdam edilmektedir.

Gıda işleminde son beş yıl içerisinde hızlı gelişim kaydeden ülkede, gıda işleme GSYH'ye %4 katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, son 5 yılda ortalama %5 büyüyen gıda imalatı yerel istihdamın %5'ini gerçekleştirmektedir.

Son olarak, 2023 yılı itibariyle sanayi sektörü toplam GSYH'nin % 18,65'ini oluşturmakta olup sektör yıllık bazda yüzde 0,72 büyümüştür. Ülke elektrik arzının tam olarak sağlanamaması ve elektrik kesintilerinin yaygın olması sanayinin gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Hizmetler

Nijerya hizmet sektörü ithalatı 2021 yılında, bir önceki yıla göre %19,04 azalarak 16,06 milyar dolar, hizmet ihracatı ise bir önceki yıla göre %0,08 artarak 4,0 milyar dolar olmuştur. 2022 yılında ise Nijerya'nın hizmet sektörü ithalatı bir önceki yıla göre %17,21 artarak 18,82 milyar dolar, hizmet ihracatı ise bir önceki yıla göre %21,72 artarak 4,86 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde hizmet ihracatının ithalatı karşılama oranı %26 olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılı itibariyle hizmetler sektörü toplam GSYH'nin % 56,18'ini oluşturmakta olup sektör yıllık bazda yüzde 4,18 büyümüştür.

Nijerya'nın petrol dışı büyümesi özellikle hizmetler sektöründeki gelişmeden kaynaklanmaktadır. Dünyanın en hızlı büyüyen telekomünikasyon piyasalarından birine sahip olan Nijerya, büyük GSM operatörlerinin birçoğunun Batı Afrika bölge merkezlerine ev sahipliği yapmaktadır. Hükümet bu alanda altyapıyı geliştirmeye yönelik önemli adımlar atmaktadır. Ayrıca, Afrika'nın en kalabalık ülkesi olan Nijerya bu açıdan büyük bir pazar olarak görülmektedir. Telekomünikasyon sektöründe yapılmış olan yatırımların 2/3'ünden fazlası yabancı yatırımlardır.

Nijerya'da cep telefonu ve internet kullanımı son zamanlarda hızlı şekilde artmakta, Nijerya İletişim Komisyonu tarafından açıklanan 2023'ün dördüncü çeyrek verilerine göre Nijerya'daki toplam internet abonesi, bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla %5,81 artarak 163,8 milyon kişi olmuştur. Nüfusun %90'ından fazlasının cep telefonu bulunmaktadır. Bilgisayar oyunlarına olan ilgi de aynı paralelde artış göstermektedir. Bilgisayar oyun sektörüne olan talebin gün geçtikçe daha da artacağı değerlendirilmektedir.

Nijerya'da e-ticaret sistemi henüz yeni gelişmektedir. Ülkede, e-ticaret konularına ilişkin olarak yetkili kuruluş Ulusal Bilgi Teknolojisi Geliştirme Ajansı'dır (NITDA). Ancak e-ticaret verileri resmi olarak yayımlanmamaktadır. İlgili haber sitelerinden ve araştırma raporlarından veriler temin edilmektedir. E-ticarette en fazla satışa konu olan ürünlerin başında elektronik grubu gelmektedir. Toplam satışların %25'ini elektronik grubu oluşturmaktadır. Elektronik grubunu sırasıyla, hobi, giyim ve ev dekorasyon ürünleri takip etmektedir. Yakın zamanda e-ticaret işlemlerine verilen önemin daha da artırılacağı ve gerekli düzenlemelerin yapılacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, Federal Hükümetin e-ticaret alanında yaptığı yatırımlar dikkate alındığında, e-ticarette Nijerya'nın gelecek vadettiği ve bu alanda faaliyet gösteren yatırımcılar ile firmaların sektörü yakından takip etmelerinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Nijerya gayrimenkul sektörü, 2022 ve 2023'te reel olarak yıllık bazda sırasıyla %3,95 ve %1,68 büyümüştür. Sektörünün 2023'ün son çeyreğinde reel GSYH'ye katkısı da %6,06 olmuştur. Gayrimenkul sektörü açısından Nijerya oldukça yüksek bir potansiyele sahiptir. Ülkede 17 milyon konut açığı vardır. Federal Hükümetin altyapı ve enerji sektörüne yapmayı düşündüğü yatırım programları dikkate alındığında, inşaat sektörünün yıllık ortalama %3,2 büyüme oranı kaydetmesi beklenmektedir.

Nijerya lojistik ve tedarik zinciri sektörü, henüz başlangıç aşamasında olmasına rağmen, Nijerya'da en hızlı büyüyen endüstrilerden biridir. 2018 Lojistik ve Tedarik Zinciri Endüstrisi raporuna göre, lojistik sektörünün değerinin yaklaşık 60 milyar dolar civarındadır. Doğru şekilde kullanılması durumunda güçlü bir büyüme potansiyeline sahip lojistik sektörünün, hükümet gelirlerini ve ülkenin döviz rezervlerini arttırmak için güçlü bir ekonomi oluşturmaya yardımcı olması beklenmektedir. Lojistik Sektörünün gelişiminin önündeki en büyük engeller altyapı yatırım eksikliği, zayıf yol ağı, istikrarsız elektrik, çoklu vergilendirme vb. unsurlardır. Ulaşım hatlarının iyileştirilmesi ve ülkedeki güvenlik sorununun çözülmesi, sektörün gelişimine katkı sağlayacaktır.

Nijerya'da eğitim sektörü hem pahalı hem de yetersiz düzeydedir. Nijerya'da deneyimli öğretmen kadrosuna sahip, temiz ve kaliteli okul/üniversite ihtiyacı oldukça fazladır.

Nijerya'daki sağlık hizmetleri yetersizdir. Ülkede toplumsal hijyen alışkanlığı pek gelişmemiş olup hastanelerde dahi yeterli hijyen ortamı sağlanamamaktadır. Hastanelerde iyi yetişmiş çok sayıda doktor olmasına rağmen ülke nüfusuna oranla hekim sayısı yeterli değildir. Ayrıca, yardımcı kadro iyi eğitim görmemiştir. Hastaneler fiziksel olarak düşük standartta ve verdikleri sağlık hizmetleri için genellikle peşin ödeme talep etmektedir. Devlet hastanelerinde tedavi ve yatak ücretleri uygun olmakla birlikte hizmet koşulları oldukça kötüdür. Özel hastanelerin ücretleri ise oldukça pahalıdır.

Sağlık hizmetlerindeki yetersizlik nedeniyle birçok insan tedavi olmak için yurt dışını tercih etmektedir. Yurt dışında tedavi için harcanan paranın yıllık yaklaşık 2 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Altyapı ve Ulaşım:

Nijerya'nın fiziki altyapısı genel görünüm itibariyle oldukça sınırlı düzeydedir. Ulaşım, enerji ve iletişim hizmetleri yetersizdir. Bu durum ekonominin gelişimini engellemiştir. Geçmiş hükümetler altyapı çalışmaları için bütçeden önemli miktarlarda kaynak ayırmış olmalarına rağmen teknolojik yetersizlikler, plansızlık ve yönetim yetersizliği gibi nedenlerden dolayı büyük bir başarı sağlanamamıştır.

Ekonomik büyümenin artırılmasında, yaşam standartlarının iyileştirilmesinde, yoksulluğun azaltılmasında ve çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunmada çok önemli bir rol oynayan altyapı yatırımlarına bakıldığında Nijerya, 2009 ve 2013 yılları arasında, gelişmiş ülkelerdeki ortalama 3.060 dolarlık yatırımla karşılaştırıldığında altyapıya kişi başına yıllık 664 dolar gibi çok az tutarlarda yatırım yapmıştır. Bu durum, ülkenin altyapı açığını genişleterek ekonomik büyümenin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Önde gelen derecelendirme kuruluşlarından biri olan Moody's'e göre, Nijerya'nın altyapı açığının 3 trilyon dolar olduğu tahmin edilmektedir. Bu tutar da ülkenin yıllık GSYİH'sinin yaklaşık 6 katı büyüklüğüne denk gelmektedir.

Afrika Altyapı Geliştirme Endeksine göre Nijerya, altyapı geliştirmede 54 Afrika ülkesi arasında 23'üncü sırada yer alıyor. Diğer yandan, Dünya Bankası, Nijerya'nın ülkedeki altyapı açığını azaltmak için altyapıya 3 trilyon dolar yatırım yapması gerektiğini tahmin ediyor.

Nijerya'nın nüfusunun yılda %2,5'in üzerinde bir oranda arttığını ve nüfusunun 2050'ye kadar 400 milyonu bulacağını dikkate aldığımızda, ülkedeki mevcut altyapının çok yakın bir gelecekte alt üst olması muhtemel görünmektedir.

Ulaşım ağlarına bakıldığında, Nijerya'da ürünlerin dağıtımında karayolları önemli bir yer tutmakla birlikte, karayolu ağı kötü durumdadır. Toplam 200 bin km'lik yol ağının yaklaşık yarısı oldukça kötü durumdadır.

Ülkede demiryolları ihmal edilmiş olup, 3.500 km'lik bir hatta sahiptir. 1964 yılından beri demiryolu ağında önemli bir gelişme kaydedilmemiştir. 2006 yılında, 25 yıllık bir modernizasyon planı yapılmış ve China Civil Engineering Constructon Corporation ile modernizasyon planı çerçevesinde 8,3 milyar \$'lık bir kontrat imzalanmış; ancak önemli bir ilerleme kaydedilememiştir. (Nijerya Demiryolu İdaresi: <http://nrc.gov.ng/>)

Diğer yandan, Nijerya, komşu raylı sistemlerle uyumlu bir şekilde demiryolu hatlarının ölçüsünü yükselterek AfricaRail projesine katılmayı planlamaktadır. AfricaRail, tahmini maliyeti 2 milyar dolar olan Fildişi Sahili, Burkina Faso, Nijer, Benin, Togo ve Nijerya'yı birbirine bağlayan yeni demiryolunu inşa etme projesidir.

Limanlar 1970'lerdeki ithalat artışı ile beraber önemli ölçüde genişletilmiştir. Fakat bakım eksikliği nedeniyle çoğu liman teçhizatı çalışmamakta, yükleme/boşaltmada otomasyon

yetersiz kalmakta ve gecikmeler olmaktadır. Önemli deniz limanları Lagos, Warri, Harcourt ve Calabar'dır.

Ülkenin en büyük şehri olan Lagos, Nijerya'nın ticaret ve finansal merkezi olup, aynı zamanda Kahire'den sonra tüm Afrika kıtasındaki en büyük ikinci liman şehridir. Port Harcourt ve Calabar diğer önemli limanlarıdır. Nakliyeciler açısından dok ücretleri dünyadaki en yüksek ücretler arasında yer almaktadır. Nijerya'nın beş havaalanı (Lagos, Abuja, Harcourt, Kano ve Enugu) uluslararası uçuş kabul etmektedir.

Petrol ve gaz ihracatı, çok uluslu şirketlerce işletilen kıyıdaki terminallerden yapılmaktadır. Bonny terminali Shell tarafından, Qua Iboe terminali Exxon-Mobil tarafından, Brass terminali Agip tarafından işletilmekte olup, diğer terminallerden daha verimlidir.

Ülkede toplam 31 havalimanı bulunmaktadır. Bunlardan 26'sı Nijerya Federal Havalimanları Otoritesi (FAAN) tarafından işletilen yerel havalimanları olup diğer 5'i ise uluslararası (Lagos, Abuja, Harcourt, Kano ve Enugu) havalimanlarıdır. Uluslararası havalimanları işletme ve güvenlik açısından dünyada iyi bir imaja sahip değildir. Yerel havaalanları oldukça geri düzeydedir. Yerel hatların 1990'larda liberalizasyonu ile birlikte özel taşımacılık şirketlerinin sayısı artmış ve devlete ait havayolu Nijerya Havayolları 2004 yılında iflas etmiştir. (Federal Havacılık İdaresi: <http://www.faan.gov.ng/>)

Madencilik

Nijerya'da toplamda ticari değere sahip 44 adet çıkarılabilir maden bulunmakta olup, bu madenler ülkede 500 noktadan fazla alana yayılmıştır. 44 madenden 7'si Maden ve Çelik Geliştirme Bakanlığı tarafından stratejik maden olarak sınıflandırılmıştır. Bunlar; kömür, katran, kireçtaşı, demir cevheri, barit, altın ve çinkodur.

Madencilik sektörü, sanayileşmiş değer zincirinin kritik bir omurgasıdır ve inşaat, otomobil, elektronik, gemi yapımı gibi önemli sektörler için temel bir girdi malzemesi kaynağıdır. Nijerya'daki madenlerin ticari değeri yüzlerce milyar doları geçmekle beraber, petrol ve doğalgaz gibi yakıt madeni haricindeki madenlerin çıkarılması, işlenmesi ve taşınması için gerekli altyapı yetersizliği nedeniyle milyarlarca dolar ekonomik kayıp yaşanmaktadır.

Nijerya'nın kuzeybatısındaki silahlı grupların varlığı, bir güvenlik boşluğuna ve yasadışı altın madenciliğinde artışa yol açarak, 2012'den 2018'e 3 milyar dolarlık bir kayba neden olmuştur. Madencilik sektörüne büyük önem veren Hükümet, altın madenciliğinde yapılacak reformlarla yıllık 500 milyon dolarlık bir gelir sağlamayı amaçlamaktadır. Atılacak yeni adımlarla da 250 bin kişinin istihdam edilmesi planlanmaktadır.

Yerel madencilik sektörü yeteri kadar gelişmemiş olup, söz konusu sektörün ülke GSYH'sine katkısı %0,5'dir. Ayrıca, ülkedeki toplam ihracatın %0,02'si madencilik sektöründen yapılmakta olup, sektörün istihdama katkısı da %0,3 civarındadır.

Ülkede yer alan ve en büyük holding şirketlerinden biri olan Dangote Grubun, tek başına madenlerden elde ettiği gelir, ülkenin bütün firmalarının toplam elde ettiği gelirden fazladır.

Enerji

220 milyonu geçkin nüfusu ve yıllık %2,7 nüfus büyüme hızı ile Nijerya'da enerjiye ihtiyaç günden güne artmaktadır. Nüfusun %40 ila %45'inin şebeke elektriğine erişimi bulunmamaktadır. Enerji arzının yetersiz kalması, ülkenin kalkınmasının önündeki en büyük engellerden birisidir. Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksi 2020 Raporuna göre Nijerya, elektrik alma konusunda 190 ülke arasında 171. sırada yer alıyor ve elektrik erişimi özel sektör için en büyük kısıtlamalardan biri olarak görülüyor.

Ekim 2023'te açıklanan rakamlara göre, Nijerya'nın kurulu elektrik kapasitesi 14.000 MW civarındadır.

Nijerya halkının önemli bir kısmı, kendi elektriğini üretirken, bu elektrik üretiminin maliyeti, şebeke maliyetinin iki katından daha fazla bir tutara ulaşmaktadır. Yerel taleplerin bile karşılanmasında yeterli olmayan bu enerji üretimine kıyasla, enerji sektörü, büyük ölçekli bir yatırıma gereksinim duymaktadır.

Bu problemlerin önüne geçebilmek için 2005 yılında Nijerya hükümeti sektördeki enerji üretimini ve dağıtımını özelleştirmiş olup, çok küçük bir payı kendinde bırakmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında, özel sektör ile beraber enerji sektörü güçlendirilmeye çalışılmaktadır.

Söz konusu enerji açığının giderilmesi hususunda yenilenebilir enerji kaynaklarına da önem veren Federal Hükümet tarafından, "2030 İçin Yol Haritası: 30:30:30 Vizyonu" diye adlandırılan 2030 yılına kadar kadar yenilebilir enerji payını %30'a çıkartarak 30 gigawatt enerji üretimi hedefli bir hareket başlatılmıştır.

Enerji kaynakları açısından zengin bir ülke olan Nijerya'da son yıllarda toplam petrol tüketimindeki büyüme, dalgalı bir seyir izlemektedir. Bunun önemli bir nedeni arz kaynaklıdır. Ülke petrol ihraç eden bir ülke olmasına karşın benzin kıtlığı yaşanabilmektedir. Ekonomik büyümenin devam etmesi, ithal benzinin ve yerel rafine edilmiş petrol ürünlerinin arzındaki iyileşmeler petrol talebinin büyümesine yardımcı olacaktır. Ancak, ana veri ve istatistik toplama zorluğu yüzünden günlük petrol üretiminin tam olarak bilinmemesi veya rafinerilerdeki petrol stoğunun tam olarak hesaplanamaması sebebiyle ulusal petrol açısından uzun dönemli planlamalara gidilememektedir.

Önemli seviyedeki kanıtlanmış petrol ve gaz rezervleri ile hükümetin aktif destekleri sayesinde Nijerya'da büyük çokuluslu enerji şirketleri ülkenin doğal kaynaklarının çıkarılmasında faaliyet göstermektedir. Hükümetin planında ise hidrokarbonların yasallaştırılmasında ve üretim sözleşmelerinde yeniden pazarlıkların yapılması düşünülmektedir.

1971'de Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'ne (OPEC) katılan Nijerya, 1977'de ise petrol arama ve üretim, dağıtım ile pazarlama gibi işlerinden sorumlu devlet iştiraki olan Nijerya Ulusal Petrol Kurumu'nu (NNPC) kurmuştur. NNPC 1978 ve 1989 yılları arasında, Warri, Kaduna ve Port Harcourt Eyaletlerinde rafineriler inşa etmiş ve 1965'te Port Harcourt'ta kurulan 35.000 varillik Shell Rafinerisini devralmıştır. Ayrıca, NNPC tarafından Warri ve Kaduna Eyaletlerinde

3 petrokimya tesisi, ülke genelinde 5.000 kilometrelik boru hattı ağı, 21 akaryakıt depolama tankı ve 9 LPG tankı inşa edilmiştir.

Ülkenin petrol rafine altyapısının verimsiz ve gelişmemiş olması nedeniyle rafine edilmiş petrole olan yurtiçi talep yurtiçi arzdan yüksektir. NNPC ülkedeki 4 rafineriyi işletmektedir. Bu rafinerilerin toplam günlük 445,000 varil üretim kapasitesi vardır. Ancak, mevcut eksiklikler nedeniyle bu kapasitenin oldukça altında kalınmaktadır. Sonuç olarak rafine edilmiş ürünlerin yaklaşık %90'ı ithal edilmektedir.

Artan iç piyasa talebini karşılayabilmek ve diğer yandan ithalatın önüne geçebilmek için, rafine ve petrokimya tesislerine önem veren Federal Devlet, birçok proje yürütmektedir. Lagos yakınlarındaki Lekki Serbest Bölgesi'nde inşaatı devam eden günlük 650.000 varil üretim kapasitesi ile Afrika'nın en büyük petrol rafinerisi olacak entegre rafineri ve petrokimya tesisi olan Dangote rafinerisinin inşası tamamlanmış olup rafineri 2024 yılı Ocak ayı itibariyle üretime başlamıştır. Üretimin ilk aşamasında dizel ve uçak yakıtına öncelik verilecek, ardından petrol üretimi yapılacaktır. Petrokimya alanında da, yıllık 1,70 milyon ton üretim kapasiteli bir tesisin kurulumu için onay aşamaları tamamlanmış olup 2025 yılına kadar tesisin faaliyetlerine başlaması planlanmaktadır. Söz konusu projelerin tamamlanması ile Nijerya, komşu ülkelere rafine ürün ihracatçısı konumuna geçebilecek potansiyele sahiptir.

Bu kapsamda, NNPC'ye ait mevcut rafinerilerin yenilenmesi çalışmalarını da devam etmektedir. NNPC tarafından işletilen 4 rafinerinin kapasite kullanım oranları oldukça düşük olduğu için rafineriler sürekli zarar etmektedir. Port Harcourt'ta bulunan toplam 210.000 varil kapasiteye sahip iki tesisli kompleksin yenilenmesi için Mart 2021'de 1.5 milyarlık bütçe Federal Hükümet tarafından onaylanmıştır. Yenileme çalışmalarının 18, 24 ve 44 ay sürecek 3 ayrı fazda tamamlanması planlanmaktadır.

lke ayrıca, ihracatının yaklaşık % 15'ini oluşturan sıvılaştırılmış doğal gazın da önde gelen ihracatçılarından biri haline gelmiştir. Uluslararası Gaz Birliği tarafından yayınlanan 2022 Dünya Gaz Raporuna göre Nijerya, 2022 yılında toplam 14.7 milyon ton LNG ihracatını ile dünyadaki pazar payının yaklaşık %4'ünü alarak kendine 7'nci sırada yer bulmuştur.

Halihazırda, 22 milyon ton LNG ve 5 milyon ton sıvılaştırılmış petrol gazı depolama kapasitesine sahip 6 sıvılaştırma kompleksi olan Nijerya'da, yedinci sıvılaştırma kompleksinin yapılmasına ilişkin çalışmalara 2020 yılının Mayıs ayında başlamıştır. Bu tesisin kurulumu için yaklaşık 3 milyar dolar kredi onaylanmış olup, 8 milyon ton kapasiteye sahip olacak tesisin tamamlanmasını müteakip ülke genelinde toplam kapasitenin 30 milyon tona ulaşması beklenmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Nijeryalı iş kültürü doğası gereği hiyerarşiktir. İnsanlar genellikle kendilerinden yaşça büyük olanlara veya kendilerinden daha yüksek bir resmi mevkide bulunanlara hürmet ederler. Saygı, Nijerya kültürünün çok büyük bir parçası olduğundan, birlikte çalıştığınız veya çalışmak istediğiniz kişinin yaşının ve resmi konumunun farkında olmak çok önemlidir.

Nijerya'da iş ilişkilerinde yüz yüze toplantı yapılması beklenmektedir. Bunun mümkün olmaması halinde Nijeryalılar telefonla konuşmayı tercih ederler, çünkü kısa mesaj veya e-posta kullanımı ile iletişim yöntemi yavaş ilerlemektedir.

Nijeryalılar tanıdıkları ve güvendikleri bir insanla iş yapmak isterler. Bunu aşmanın en kolay yolu sizin tanıdığınız ya da sizin bir dostunuzun tanıdığı bir Nijeryalı iş insanını devreye sokmaktır. Nijerya'da etkili insanları tanımak yasal prosedürleri bilmekten çok daha önemlidir.

Nijeryalılar dakik olmamalarıyla bilinmektedir, bu nedenle yapılacak toplantılar öncesinde toplantı gününe yakın toplantı saatinin tekrar hatırlatılmasında fayda görülmektedir.

Nijerya'da son dönemde yaşanan ücret artışlarına rağmen, özellikle kamu sektöründe çalışan personelin iş disiplini ve tutumunda önemli bir değişiklik görülmemektedir. Dolayısıyla, ücretlerdeki artış sonucu beklenen verimlilik artışı hayata geçirilememiştir. Bu nedenle, Nijeryalı işçilerin verimliliğini artırmak için işverenleri, iş ahlakını iyileştirmek için çeşitli stratejiler uygulamaya koymak zorundadır.

Bu stratejilerin kapsamı; iş ahlakı üzerinde olumlu etki yapacak, çalışma hayatının verimliliğini arttıracak ve kuruma aidiyet duygusu oluşturacak tarzda eylemlerden oluşmalıdır. Özel sektördeki bazı Nijeryalı işçilere iş ahlakının geliştirilmesi ve profesyonellik konularında sürekli eğitim verilmelidir.

Para Kullanımı

Tıpkı her toplumda olduğu gibi Nijerya'da da nakit, çek, kredi veya banka kartları ve çevrimiçi banka havaleleri gibi çeşitli işlemler vardır. Tüm bunlar, ülkedeki günlük işlem araçlarıdır.

Nakit: Nakit Nijerya'da en yaygın ve güvenilir işlem aracıdır. Halen Nijeryalılar arasında banka hesabı olmayan kişiler bulunmaktadır.

Çekler: Bu işlem biçimleri çoğu zaman işletmeler arasında gerçekleşen büyük ödemelerde kullanılır, ancak perakende satış noktalarında veya küçük alışverişlerde kullanılmaz veya kabul edilmez.

Banka/Kredi Kartları: Nakit işlemlerden sonra, Nijerya'daki en yaygın işlem yöntemidir ve en azından her banka hesabı sahibinin bir banka kartı bulunmaktadır. Bu işlem şekli, POS (Satın Alma Noktası) cihazı olan herhangi bir perakendeci ile Nijerya'nın her yerinde kabul edilir.

Online bankacılık: Banka/kredi kartı işlemi gibi, Nijerya'nın büyük bir çoğunluğu da çevrimiçi veya mobil bankacılık ile satın alma veya transfer yapmaktadır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Nijerya vizesinin alınması normalde yurtdışındaki Nijeryalı Misyonlardan, amaçlanan vize türüne göre belirlenen kriterleri veya gereksinimleri karşıladıktan sonra yapılır. Pasaport verilmesi normalde Nijerya Göçmenlik hizmetlerinden veya Nijeryalı vatandaşlar için yurtdışındaki Nijeryalı Misyonlardan elde edilir. Vize ücretleri, başvuru ülkesine göre döviz veya piyasa oranları nedeniyle farklılık gösterir.

Vizeler ve pasaportlar hakkında bilgi için şu adresi ziyaret edebilirsiniz:

<https://portal.immigration.gov.ng/pages/welcome>

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Nijerya'da 2024 yılına ait resmi tatil günleri aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tarih	Gün	Holiday
1 Ocak	Pazartesi	<u>Yeni Yıl</u>
29 Mart	Cuma	<u>Kutsal Cuma</u>
1 Nisan	Pazartesi	<u>Paskalya</u>
10 Nisan	Çarşamba	<u>Ramazan Bayramı</u>
11 Nisan	Perşembe	<u>Ramazan Bayramı</u>
1 Mayıs	Çarşamba	<u>İşçi Bayramı</u>
12 Haziran	Çarşamba	<u>Demokrasi Günü</u>
17 Haziran	Pazartesi	<u>Kurban Bayramı</u>
18 Haziran	Salı	<u>Kurban Bayramı</u>
16 Eylül	Pazartesi	<u>Mevlid Kandili</u>
1 Ekim	Salı	<u>Ulusal Gün</u>
25 Aralık	Çarşamba	<u>Noel</u>
26 Aralık	Perşembe	<u>Hediyeleşme Günü</u>

Ulusal Asgari Ücret Yasası'nda, normal tam zamanlı çalışma saatleri haftada kırk saat olarak belirtilmiştir. Bununla birlikte, İş Kanunu genel çalışma saatlerini belirtmemektedir, bunun yerine, çalışma saatleri işletme veya endüstrideki karşılıklı anlaşma veya toplu pazarlık ile tespit edilmektedir.

İş Kanunu genel çalışma saatlerini belirtmese de, bir işveren fazla mesai konusunda kurallar oluşturmaya ve her bir çalışanla karşılıklı anlaşma yaparak veya kuruluş içindeki tüm çalışanlarla toplu pazarlık yaparak fazla mesai için ödeme yapmaya karar verebilir. Bir işveren fazla mesai politikalarını formüle ederken, Nijerya'da tam zamanlı saatlerin haftada 40 saat olduğu genel anlayışını dikkate almalıdır. Çalışanın bağlı olmayı kabul ettiği sabit normal çalışma saatlerini aşan her şey, genellikle fazla mesai olarak kabul edilecektir. Fazla mesai limiti ve fazla mesai ücreti konusunda herhangi bir yasal hüküm bulunmadığını da belirtmek gerekir. Fazla mesai tazminatı; tamamen karşılıklı bir anlaşma (iş sözleşmesi), toplu iş sözleşmesi veya endüstriyel ücretler kurulu tarafından verilen bir emirdir. Pek çok işverenin yaptığı şey, her çalışanın (özellikle vasıflı, profesyonel ve idari çalışanlar için) iş sözleşmesinde, fazla mesai ödemesinin, maaşlarına veya mali yardımlarına zaten dahil edilmiş sayıldığını açıkça belirtmektir.

Yerel Saat

Nijerya'da sabit olarak GMT+1 saat dilimi kullanılmakta olup yaz saati uygulaması yoktur. Nijerya ile Türkiye arasında 2 saat fark bulunmaktadır. Nijerya, Türkiye'den 2 saat geridedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Nijerya'da üç çeşit şirket tipi bulunmaktadır.

*Sınırsız sorumlu şirket (Unlimited Liability Company)

*Sorumluluğun garanti ile sınırlı olduğu şirket (company limited by guarantee)

*Sorumluluğun hisselerle sınırlı olduğu şirket (company limited by shares) (SHSOŞ)

Sınırsız sorumlu şirkette, şirket üyelerinin (hissedarların), şirket borçlarından dolayı şahsen sorumlu olmaları, bu şirket türünün mahzurlu yönünü oluşturur.

Sorumluluğun garanti ile sınırlı olduğu olduğu şirketlerde ortakların sorumluluğu, garanti ettikleri tutar ile sınırlıdır. Ancak genelde ticari amaçlar için bu çeşit şirketler kurulmamaktadır.

Yatırım amaçlı olarak en çok tercih edilen şirket türü, sorumluluğun hisselerle sınırlı olduğu şirkettir. Nijerya'da sorumluluğun hisselerle sınırlı olduğu bir şirketin tescil edilebilmesi için en az 2 hissedar ve 2 yöneticinin (director) bulunması istenmektedir. SHSOŞ kurmak için istenen asgari sermaye tutarı 10.000 nairadır. Bir kamu şirketi olarak SHSOŞ kurulması isteniyorsa istenen sermaye tutarı 500.000 nairadır.

Yeni şirketin kurucuları gerekli form ve belgeleri tescil makamından temin ederek söz konusu formları doldurmak zorundadırlar.

Şirket Kurma Prosedürü

Nijerya'da şirket kurmak için öncelikle şirketin kayıt/tescil ettirilmesi gerekmektedir. Şirketlerin tescili ile ilgili düzenlemeler Nijerya Federasyonu Kanunları (CAMA) kapsamında Şirketler ve İlgili Düzenlemeler Kanunu Bölüm: 59 çerçevesinde yürütülmektedir. Nijerya'da yerli veya yabancı şirketler faaliyet yürütebilmektedirler. Ancak, yabancı firmaların Nijerya'da faaliyet gösterebilmeleri için kayıt olma zorunluluğu bulunmaktadır.

Şirketlerin kayıt altına alınabilmesi için üç ön koşulu yerine getirmeleri gerekmektedir.

1) İsim belirlenmesi;

Şirketlerin faaliyetleine başlamadan önce isim belirlemeleri ve bu ismin kullanılabilirliğinin veya başka şirket tarafından kullanılmadığının belirlenmesi gerekmektedir. İsmi uygun bulunması haline ismin korunması için Şirket İşleri Komisyonu (CAC) tarafından bir sertifika verilmektedir. Sertifika süresi 60 gün olup bu süreç içerisinde işlemlerin sonuçlandırılması gerekmektedir. Şirket isminin kullanılabilirliği ön şart olması sebebiyle ilk aşamada iki isim belirlenmesi uygun olacaktır.

2) Başvuru ve Kayıt;

Şirkete isim sertifikası çıktıktan sonra firma; faaliyet alanı, iletişim bilgileri, 10 milyon naira değerindeki kuruluş sermayesinin belgelenmesi, ortaklar ve yöneticilerin bilgilerini Komisyona sunmak zorundadır.

3) Onay;

Yukarıdaki bilgiler alındıktan ve tamamlandıktan sonra, başvuru incelenmek üzere CAC'a gönderilir. Dosya ücreti ödenir ve çıkarılmış asgari sermaye üzerinden %0,75 oranında damga vergisi alınır. CAC, şirketin artık Nijerya'da iş kurmaya yetkili bir tüzel kişilik olduğunu kanıtlayan bir kuruluş belgesi düzenler. Aynı zamanda, Federal Ülke İçi Gelir Hizmetleri (FIRS), yeni tescil edilen şirkete bir Vergi Kimlik Numarası (TIN) verecektir.

Şirketlerin tescili ile sorumlu kuruluş Şirket İşleri Komisyonu'dur. (CAC Corporate Affairs Commission).

Web sayfası : www.cac.gov.ng

E-posta: cservice@cac.gov.ng

Veya:

The Customer Service Unit

Corporate Affairs Commission Plot 565, Ndola Square, Off Michael Okpara Street, Wuse Zone 5 Abuja

Tel: + 234 -9- 524 1046 50 Faks: + 234 -9- 524 1015

Yabancı Şirketlerin Faaliyetleri

Yabancı yatırımları düzenleyen temel kanunlar, Şirketler ve İlgili Konular Kanunu (Companies and Allied Matters Act- CAMA), Arbitration and Conciliation Act (CAP) ve Nijerya Federasyonu Kanunları'nın (Laws of the Federation of Nigeria- LFN) ilgili hükümleridir. Bunlar arasında Nijerya'da şirketler ile ilgili düzenlemeleri yapan temel Kanun, CAMA'dır.

Silah–cephane, uyuşturucu ve hizmet üniformaları üretimi gibi çok sınırlı birkaç istisna dışında yabancılar, yatırım yapmak istedikleri iş kolunun tamamına sahip olabilirler.

Yabancı kişiler Nijerya'da şirket kurabilir, herhangi bir şirkete yatırım yapabilir veya bir şirketin faaliyetlerine katılabilir. Ancak bütün yabancı yatırımcılar, sınırlı bazı istisnalar dışında, Nijerya'da ayrı bir şirket olarak yapılanmak üzere gerekli işlemleri yapmak zorundadırlar.

Yabancı yatırımcının tek başına veya Nijeryalılarla ortak teşebbüs halinde faaliyette bulunabilmesi için, CAMA hükümlerine uygun olarak, önce bir şirket kurması ve bu şirketi Şirket İşleri Komisyonu'na (Corporate Affairs Commission - CAC'de) kayıt/tescil ettirmesi gerekmektedir. CAC, şirketler ile ilgili düzenleme ve denetleme yapmak ve şirket kayıtlarını korumakla yükümlüdür.

Yabancı şirket, Nijerya'da yetkili bir avukata bu amaç için yetki vererek, gerekli işlemleri yaptırabilir.

Bu işlemlerden sonra ayrıca Nijerya Yatırımları Teşvik Komisyonu'na (the Nigerian Investment Promotion Commission -NIPC) kayıt olunması gerekmektedir. www.nipc.gov.ng

Yeni şirket NIPC'ye başvurarak, yabancı işçi çalıştırma kotası gibi diğer yatırım teşviklerinden yararlandırılmasını da isteyebilir.

Genel Kurala İstisna:

Yerel bir şirketle bütünleşmeden muaf tutulmak isteyen yabancı şirket, Şirketler Kanunu'nun (Companies Act) 56. Bölümü kapsamına uygun olarak Bakanlar Kurulu'na başvurarak muafiyet talep edebilir. Ancak bunun için yabancı şirketin, aşağıda belirtilen gruptan birine girmesi gerekmektedir.

- Nijerya Hükümeti tarafından veya Hükümetin onayı ile ve belirli bir projeyi gerçekleştirmek amacı ile davet edilmiş olmak,
- Belirli bir amaç için kredi veren yabancı devlet veya uluslararası kurum adına Nijerya'da bulunan yabancı şirketler,
- Yabancı bir devletin sahibi olduğu ve sadece ihracatı geliştirme faaliyetinde bulunan şirketler,
- Nijerya Federasyonu'ndaki eyalet hükümetlerinden herhangi biri ile veya bunların herhangi bir ajansı ile ve sözleşmenin Federal Hükümet tarafından onaylanmış olması kaydıyla, özel ihtisas projesi sözleşmesi kapsamında olan mühendislik danışmanları ve teknik eksperler,

Yabancı yatırımcıların İçişleri Bakanlığı'ndan İş Yapma İzni (Business Permit) almaları gerekmektedir. Söz konusu Komisyonun web sitesi www.nipc.gov.ng olup bu sitede ayrıntılı bilgi vardır.

Nijerya'ya getirilen yabancı sermaye ve kazançların ülke dışına transferi konusunda da gerekli düzenlemelere kanunda yer verilmiş, getirilen dövizlere hiçbir şekilde el konulamayacağı belirtilmiştir. Ancak Nijerya'ya bu dövizlerin yetkili bir banka veya finans kurumu tarafından getirilmiş olması ve resmi döviz piyasasında yerel para olan naira'ya çevrilmesi istenmektedir. Bu işlem sırasında yatırımcıya, getirmiş olduğu döviz belgeleriyle ilgili bir Sermaye İthal Sertifikası (Certificate of Capital Importation-CCI) verilmektedir.

Yabancı yatırımcı, kendisine verilen Sermaye İthal Sertifikasını ibraz ederek, bu yatırımından sağladığı bütün kazançları ve temettüleri transfer edebilir. Ancak bu transfer işleminin gerçekleştirilebilmesi için ayrıca Nijerya Yatırımları Teşvik Komisyonu'na (Nigerian Investment Promotion Council -NIPC) kayıt/tescil olunması şartı da aranmaktadır.

Temsilcilik:

Yabancı şirketler Nijerya'da temsilcilik açabilirler. Ancak bunlar ticari faaliyette bulunamazlar, sözleşmeleri sonuçlandıramazlar, akreditif açamazlar veya bu konuda görüşme yapamazlar. Bunlar sadece irtibat ve promosyon büroları olarak faaliyet gösterebilirler. Bunların yerel işletme giderleri yabancı şirket tarafından karşılanmak zorundadır. Temsilcilik bürosunun da CAC de kayıt/tescil yaptırması gerekmektedir.

Sigorta

Sadece binde beşlik doygunluk oranına sahip Nijerya'da sigortacılık sektörünün potansiyeli çok yüksektir. Sigortasız potansiyel müşteri sayısı, tek bir pazarda dünyanın en büyüğü arasındadır. Ancak sektör parçalanmış ve birleştirilmeye ihtiyaç duyulduğundan potansiyelin zor olduğu fark edilmektedir. Sigorta şirketleri Nijerya'daki maruziyeti ve politika kapsamına genel erişimi

daha da artırmak için giderek geleneksel olmayan ürünler aramaktadır. Bu yöntemler arasında perakende pazarı için mikro sigorta, tarım için endeks sigortası ve halk sağlığı hizmetleri için yeni programlar bulunmaktadır. Nijerya Sigorta Endüstrisi, 2018'de dünya genelinde toplanan primin yüzde 0,2'sini temsil eden 1.64 milyar dolarlık prim ile dünyada 62. sıradadır. Nijerya Sigortacılar Birliği'ne (NIA) göre, 2019 yılında toplanan prim miktarı bir önceki yıla göre %15,55 artmıştır; ancak, döviz kurunun yükselmesinden dolayı dolar bazında 1,3 milyar dolarlık bir iş hacmi gerçekleşmiştir. Söz konusu Birlik tarafından Nijerya'da sigorta sektöründe 2021 yılında 224 milyar nairası (yaklaşık 546 milyon dolar) brüt 508 milyar naira (yaklaşık 1 milyar 240 milyon dolar) prim üretildiği belirtilmiştir.

Nijerya'da sigorta, Ulusal Sigorta Komisyonu (NAICOM) tarafından düzenlenmektedir. Komisyon, Nijerya'da sigorta işinin yürütülmesi için standartlar oluşturmaktan ve ayrıca tüm sigortacılık sınıfları için geçerli olan standartların, koşulların ve garantilerin onaylanmasından sorumlu birimdir.

Bankacılık Mevzuatı

Nijerya'da verilebilecek farklı türlerde finansal hizmetler vardır. Genel kural, Nijerya'da kurulmuş bir şirket olmadığı ve geçerli bir lisansa sahip olmadığı sürece hiç kimsenin (yabancı uyruklular dahil) Nijerya'da herhangi bir finansal işi yapamayacağıdır.

Nijerya finansal sistemi; finansal piyasaları (para ve sermaye piyasaları), düzenleyici ve denetleyici makamları içeren finansal kurumları, kalkınma finans kurumlarını (Kentsel Kalkınma Bankası, Nijerya Tarım ve Kırsal Kooperatifler bankası) ve diğer finans kurumlarını (sigorta şirketleri, emeklilik fonları, finans) içerir. Ayrıca finansal araçlar (hazine bonosu, hazine belgesi, merkez bankası belgesi gibi) da bunlarla beraber sunulmaktadır.

Nijerya Finansal Sisteminin yapısı sahiplik yapılarından, kullanılan finansal araçların vadesinden ve çeşitliliğinden kurulan kurumların sayısına, düzenleyici ve denetleyici çerçevelere ve faaliyet gösterdikleri genel makroekonomik ortama kadar değişen bir yapıya sahiptir. Nijerya Finansal Sistemi, ekonomiyi oluşturan kişi ve kurumlar arasındaki karşılıklı ilişkiyi de içerir. Ticari bankalar, tasarrufları teşvik etmek ve seferber etmek ve tasarrufları verimli yatırım birimlerine kanalize etmek için Nijerya'daki en önemli finansal kurumlardır.

Nijerya finansal sistemi; kayıtlı sektörden (banka ve banka dışı finansal kuruluşlar) ve kayıt dışı sektörden (tasarruf ve kredi birliği, yerel para verenler vb.) oluşmaktadır.

Kurumlar; Nijerya Merkez Bankası (CBN), Federal Maliye Bakanlığı, Nijerya Mevduat Sigorta Şirketi (NDIC), Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC), Ulusal Sigorta Komisyonu (NIC) ve Nijerya Federal Mortgage Bankası tarafından düzenlenmektedir (FMBN). Kayıt dışı sektör, herhangi bir resmi düzenleme olmaksızın büyük ölçüde kontrolsüz bir şekilde örgütlenmiştir. Finansal sistemi yorumlamak ve performansını değerlendirmek, ekonomideki işlevlerinin anlaşılmasını gerektirir. Kaynakların tahsisine ve ekonomik verimliliğe istinaden, finansal sistem ekonomik büyüme ve kalkınma için hayati önem taşıyan iki temel işlevi yerine getirmelidir. İlk olarak, sistem, üretimde uzmanlaşmanın üretkenlik iyileştirmeleri için hayati

öneme sahip olacağı uygun ve verimli bir ödeme sistemi sağlar. İkincisi, finansal sistem net fazlalık birimlerden tasarruf sağlar ve bunları üretken yatırıma yönlendirir.

Nijerya Merkez Bankası (CBN), ülkenin merkezi para otoritesi olarak hizmet vermektedir. 1958 Parlamento Yasası uyarınca kurulan Nijerya Merkez Bankası, 1959'da faaliyetlerine başlamıştır. CBN, Nijerya'daki finansal kurumların ve bankaların faaliyetlerini denetler, para politikasını oluşturur, sektörde yüksek bankacılık standartları ve finansal istikrarın sağlanmasına yardımcı olur ve aynı zamanda verimli bir ödeme sistemini teşvik eder.

Nijerya'da ticari bankalar da üç ana işlevi yerine getirir: mevduat kabul etmek, krediler vermek ile ödeme ve uzlaştırma mekanizmalarını işletmek. Nijerya'da bilinen ve güvenilir bazı bankalar şunlardır; Zenith Bank, Guaranty Trust Bank (GTBank), First Bank of Nigeria, Ecobank Nigeria, Access Bank, United Bank for Africa, Diamond Bank, Union Bank of Nigeria ve Fidelity Bank.

Vizeler

Diğer tüm ülkelerde olduğu gibi Nijerya'ya girmek, çalışmak ve ikamet etmek isteyen Nijeryalı olmayanlar da ülkenin Göçmenlik şartlarına uymak zorundadır. Göç Yasası (2015) ve Göçmenlik Mevzuatı (2017), ülkeye her amaç için girmek isteyen Nijeryalı Olmayanlar için bir çerçeveye sunmaktadır.

Göçmen Vizesi

İlk adım

Turistler hariç, Nijerya'ya göç eden göçmenlerin çoğu iş amaçlı gelmektedir. Bu nedenle vize, çalışma veya oturma izni alma süreci genellikle işverenleriyle başlar. Çalışanların yurtdışında çalışmasını isteyen herhangi bir şirketin yapacağı ilk şey, bir Göçmen Kotası'na (Expatriate Quota) başvurmaktır. Aynı şekilde Nijerya'da iş, meslek veya ticaret kurmayı amaçlayan yabancıların iş izni almaları gerekmektedir.

Expatriate Quota (Göçmenlik Kotası)

Bu, İçişleri Bakanlığı tarafından Nijerya'da kayıtlı bir şirketin göçmen istihdam etmesine izin veren bir uygulamadır. Tipik olarak, Göçmen Kotası, İçişleri Bakanı'nın takdirine bağlı olarak iki ila üç yıl arasında verilir ve süresinin dolması durumunda yenilenmeye tabidir. Kota kişiye değil şirkete verilir. Bu şekilde, kişi şirketten ayrıldığında pozisyon ana şirkete döner ve şirket kota pozisyonu geçerli olduğu sürece aynı pozisyonda başka bir kişi yerleştirebilir.

İkinci Adım

EQ'daki görevler Federal İçişleri Bakanlığı tarafından verildikten sonra, kişi Nijerya Büyükelçiliği'nden veya ikamet ettiği ülkedeki diplomatik misyondan bir Düzenleme Vizesine başvurmak zorundadır.

Düzenleme Vizesine Tabi (STR)

Bu vize kategorisi, Nijerya'da uzun süreli istihdam alan veya uzun süre ülkede kalmak isteyen kişiler için geçerlidir. STR için başvuran kişiler, bakmakla yükümlü oldukları kişiler için de vize başvurusunda bulunabilirler. STR vizesi, olası çalışanın kalışını düzenli hale getirmek için Göç Baş

Denetçisine başvuru yapılması gereken 90 gün boyunca geçerlidir ve kişi istihdamını ancak bu tür bir başvuru onaylandığında ve Oturma İzni alındığında alabilir.

Gereksinimler

Göçmenlik Sorumluluğunu kabul eden işverenden/kurumdan STR Visa için resmi başvuru.

En az 6 ay geçerli olan geçerli pasaport.

Çalışma belgesi.

Yabancı ülke ota onayı.

Atama teklif mektupları ve teklif kabulü.

Eğitimsel nitelikler ve Özgeçmiş

IMM 22'den usulüne uygun olarak doldurulacak Kurul kararı C.E.O. pozisyonu.

Üçüncü Adım (Ülke İçi)

STR Visa'ya giriş yaptıktan sonra, göçmen çalışanların, düzenli hale getirme talep eden "Göçmenlik Denetçisi" CGI'na başvuruda bulunarak ülke içinde ikametlerini düzenli hale getirmelerini sağlayacak bir gurbetçi Oturma İzni almaları gerekmektedir. Başvurunun yanı sıra:

- Düzenli "STR" Vizesi Alan Çalışanlar Uluslararası Pasaport.
- Usulüne uygun olarak doldurulmuş bir CERPAC yasal formu.
- Nijerya Büyükelçiliği / Konsoloslugu'ndan alınan STR dokümanlarını içeren STR paketi.

Bu başvuru onaylandıktan sonra, Nijerya Göçmenlik Servisi "NIS", genellikle 'CERPAC' olarak adlandırılan yeşil renkli, aktarılamayan bir kartı düzenlemektedir. CERPAC uzun süreli bir çalışma yetkisidir. Bir yıl geçerlidir ve yenilemeye tabidir. Sadece Nijerya'da olması gereken bir kişi için CERPAC gerekmeyecek, ancak giriş amacına bağlı olarak Geçici Çalışma İzni ve İş Vizesi gibi kısa süreli bir çalışma izni istenecektir.

Geçici Çalışma İzni (TWP)

Geçici Çalışma İzni Vizesi (TWP), Nijerya'da kısa süreli çalışma yürütmek isteyen göçmenler veya yabancı iş adamları için uygun olan tek girişli bir vizedir. Bu genellikle, kurumsal kuruluşlar tarafından Nijeryalı personel için eğitim/kapasite geliştirme veya ekipman kurulumu, bakımı ve onarımı gibi özel yetenekli hizmetleri gerçekleştirmeye davet edilen kişiler için geçerlidir. Geçici Çalışma İzni Vizesi genellikle 2 ay süre ile verilir. Ülke içinde 6 ay daha aşamalarla uzatılabilir. TWP için başvuru Nijerya'da bir kurumsal temsilci aracılığıyla yapılabilir. Nijerya'daki kurumsal birim, sadece göçmen adına CGI'ya aşağıdakileri belirten resmi bir talepte bulunmak zorundadır:

- Uyruğu gösteren başvuru sahibinin adı
- Pasaport numarası
- Uzman ve geçici nitelikte olan uzman tarafından yapılacak işin niteliği (kota dışında)

İş Vizesi

Bu vize kategorisi; toplantılar, konferanslar, seminerler, eğitim, ticaret fuarları veya diğer kısa ticari faaliyetler için Nijerya'yı ziyaret etmek isteyen yabancı kişiler tarafından kullanılabilir.

Ticari Vize normalde yurtdışındaki Nijeryalı Misyonlardan elde edilir. Bununla birlikte, acil iş seyahatleri ve zaman kısıtlamaları veya başvuru sahibinin ülkesinde bir Nijeryalı Misyonun olmaması durumunda Varış Vizesi (VoA) yoluyla da elde edilebilir. İş vizesi sahipleri Nijerya'da

istihdam edilemez, çünkü vize sadece ülke içindeki kısa vadeli sözleşmeleri kapsamaktadır. Ticari vize 90 gün geçerlidir.

Kaynak: T.C. Abuja Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği